

УКРАЇНА
ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ

ПОСТАНОВА

23 лютого 2024 року

м. Київ

№ 10

**Про нелегітимність організації підготовки та проведення
"виборів" президента російської федерації 2024 року
на тимчасово окупованих територіях України**

На початку грудня 2023 року центральною виборчою комісією російської федерації ухвалено постанову, згідно з якою вибори президента рф 15 – 17 березня 2024 року мають відбутись і на частинах територій Запорізької, Херсонської, Донецької та Луганської областей, що були тимчасово захоплені під час повномасштабного військового вторгнення росії, а також в анексованих нею Автономній Республіці Крим та місті Севастополі. Такі дії є нічим іншим, як черговою цинічною спробою держави-агресора легітимізувати окупацію українських земель.

Згідно з інформацією правоохоронних органів України та медіа, наразі органи влади та окупаційні адміністрації рф здійснюють відповідні протиправні заходи на вказаних українських територіях. Так, з метою збільшення явки "виборців" цвк росії дозволила голосувати мешканцям тимчасово окупованих територій України, які не мають російських паспортів, за будь-якими визначеними регіональними "виборчкомами" документами, зокрема за паспортом громадянина України. Також встановлено особливий порядок акредитації журналістів, яким заборонено знімати людей на виборчих дільницях без їхньої згоди, а місцевим "виборчкомам", контрольованим окупантами, дозволено скорочувати час голосування та не публікувати відомостей про своїх членів та виборчі дільниці. На зазначених територіях створено виборчі штаби та завезено російських агітаторів, а "волонтери" у супроводі військових рф з метою створення картинки прихильного ставлення місцевих мешканців до окупантів забезпечили збір їх підписів на підтримку потрібного "кандидата". Крім того, жителів тимчасово окупованих територій України планують примушувати до участі в голосуванні на російських "президентських виборах" шляхом поквартирного обходу, що за попередньою практикою рф також відбуватиметься за участі їхніх озброєних військових. До того ж однією з форм участі в указаних псевдовиборах стане електронне голосування, та можливість проголосувати достроково, що свідчить про намагання створити видимість активної участі у "виборах".

Указані постановочні дії з організації так званих виборів президента росії не мають жодної ознаки відповідності загально визнаним демократичним принципам виборів і не можуть мати таких загалом, оскільки організація проведення на тимчасово окупованих територіях України виборів президента росії здійснюється та

Чернівецька обласна
державна адміністрація
ВХ. № 01-01-38/3911
«28» 02 2024р.

посадових осіб іншої держави є нічим іншим, як фарсом, прикладом деградації, нівелювання прав людини та делегітимізації виборної посади президента держави-агресора.

Центральна виборча комісія рішуче засуджує рішення та дії органів влади російської федерації, а також її окупаційних адміністрацій щодо організації підготовки і проведення на тимчасово окупованих територіях суверенної незалежної України будь-яких "виборів", зокрема президентських, вважає їх нелегітимними діями, зазіханням на суверенітет та територіальну цілісність України, нехтуванням нормами міжнародного права, загальновизнаними демократичними принципами та стандартами, основоположними правами людини та зазначає, що ці заходи з організації "народного волевиявлення", як і всі аналогічні, що організовувались на незаконно анексованих територіях України впродовж 2014 – 2023 років, порушують Конституцію та закони України, міжнародні акти, зокрема Статут Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Також Комісія наголошує, що результати проведених у таких умовах "виборів" не матимуть жодних юридичних наслідків та не можуть бути визнані міжнародною спільнотою. Протиправні рішення та дії органів влади російської федерації, а також її окупаційних адміністрацій щодо організації підготовки і проведення на тимчасово окупованих територіях України президентських псевдовиборів вимагають безумовного засудження як з боку України, так і з боку демократичного світу.

На підтримку України вже виступив Верховний представник Європейського Союзу у закордонних справах та політиці безпеки/Віцепрезидент Єврокомісії Жозеп Боррель, який заявив, що Європейський Союз рішуче засуджує цю нову спробу росії узаконити свою тимчасову й незаконну анексію територій України, так звані вибори грубо порушують Статут ООН, незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. Він наголосив, що в росії немає законних підстав для будь-яких подібних дій на міжнародно визнаній території України; ЄС ніколи не визнає проведення росією так званих виборів чи їхніх результатів на території України, а політичне керівництво росії та особи, причетні до їх організації, зіткнуться з наслідками цих незаконних дій.

Крім того, 19 грудня 2023 року Генеральна Асамблея ООН схвалила оновлену резолюцію "Ситуація з правами людини на тимчасово окупованих територіях України, включаючи Автономну Республіку Крим та місто Севастополь", якою вкотре підтвердила суверенітет та територіальну цілісність України в межах її міжнародно визнаних кордонів та засудила, зокрема, усі зусилля рф, що робляться з метою узаконити або нормалізувати спробу незаконної анексії територій України, у тому числі автоматичне нав'язування російського громадянства, проведення незаконних виборчих кампаній і голосувань.

Україна, більшість іноземних держав та міжнародні організації не визнають ані тимчасово окуповані території України територіями держави-агресора, ані юрисдикцію держави-агресора на цих територіях, а тому очевидно нікчемними будуть результати проведених у незаконний спосіб "виборів" президента росії – за примусової участі в них українських громадян, що мешкають на вказаних територіях, та врахування їхніх голосів. Указане також матиме своїм наслідком

нелегітимність обраного в такий спосіб президента, а отже, і його неможливість представляти російську федерацію на міжнародній арені.

З огляду на черговий акт грубого порушення міжнародного права, нівелювання загальноновизнаних демократичних принципів та стандартів проведення виборів, спотворення основоположних прав людини державою-агресором, Комісія вважає за потрібне звернутись до іноземних держав та їх органів адміністрування виборів, а також міжнародних організацій із закликом засудити рішення та дії російської федерації та її окупаційних адміністрацій щодо організації та проведення на тимчасово окупованих частинах території України – в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях так званих виборів президента рф 15 – 17 березня 2024 року, не визнавати повноважень обраного в нелегітимний спосіб президента рф, у тому числі його правосуб'єктності у міжнародних зносинах; припинити будь-яку співпрацю з державою-агресором та її органами; виключити російську федерацію з усіх міжнародних організацій як таку, що зруйнувала міжнародний мир, безпеку і справедливість, вчиняє злочин агресії, воєнні злочини, злочини проти людяності та геноцид в Україні; а також сприяти якнайшвидшому припиненню росією окупації українських територій, застосуванню та/або посиленню персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) стосовно посадових осіб і громадян російської федерації та інших держав, причетних до організації на тимчасово окупованих територіях України заходів щодо підготовки та проведення псевдовиборів.

Крім того, Комісія зазначає, що згідно з поширюваною в медіа інформацією, окупанти, як і до цього, намагаються створити умови для формування позитивного іміджу російської "влади", відкритості та прозорості дій організаторів так званих виборів, чому, на їхню думку, має сприяти залучення великої кількості "спостерігачів", яких призначає "громадська палата", підпорядкована президенту рф.

Враховуючи протиправність і нелегітимність будь-яких виборів, що проводяться державою-агресором та її окупаційними адміністраціями на тимчасово окупованих частинах території України усупереч законодавству України та загальноновизнаним нормам міжнародного права, Комісія звертає увагу міжнародної спільноти, особливо міжнародних організацій та міжнародних місій зі спостереження за виборами, що згідно з пунктом 11 Декларації принципів міжнародного спостереження за виборами (ООН, Нью-Йорк, 27 жовтня 2005 року) жодна з організацій не повинна відряджати міжнародну місію зі спостереження за виборами до країни за умов, коли існує ймовірність того, що її присутність розглядатиметься як легітимізація явно недемократичного процесу виборів.

Тож з метою недопущення порушення міжнародних стандартів щодо демократичних виборів у частині спостереження за виборами Комісія вважає за необхідне закликати представників світової спільноти не брати участі в спостереженні за процесом указаних "виборів" на тимчасово окупованих територіях України, тим самим не легітимізувати їх "результатів".

Також Комісія зазначає, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 року № 272-р затверджено План заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року, стратегічна ціль 5 якої полягає в такому: "Інформаційна реінтеграція громадян України, які проживають на

тимчасово окупованих територіях та на прилеглих до них територіях України, до загальноукраїнського інформаційного простору, а також відновлення їх права на інформацію, що дає їм змогу підтримувати зв'язок з Україною. Одним з основних напрямів внутрішньополітичної діяльності держави є захист прав, свобод і законних інтересів своїх громадян на тимчасово окупованих територіях, реалізація ініціатив щодо реінтеграції цих територій, а також захист прав і свобод корінних народів України". Комісія переконана, що в межах виконання заходів, спрямованих на реалізацію стратегічних завдань до вказаної цілі, доречним буде поширення, зокрема серед громадян, які проживають на тимчасово окупованих територіях України, матеріалів (повідомлень) про незаконність проведення на цих територіях України органами влади російської федерації та їх посадовими особами чи за їх сприяння будь-яких псевдовиборів та псевдореферендумів, участі в підготовці таких заходів та голосуваннях, а також невизнання їх результатів.

Центральна виборча комісія також наголошує, що за участь в організації та проведенні незаконних виборів на тимчасово окупованій території, публічні заклики до їх проведення, за організацію та проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з державою-агресором та/або його окупаційною адміністрацією, активну участь у таких заходах, а також за пособництво державі-агресору законодавством України передбачено кримінальну відповідальність (статті 111-1, 111-2 Кримінального кодексу України).

З огляду на викладене, ураховуючи принципи і норми міжнародного права, закріплені, зокрема, у Статуті Організації Об'єднаних Націй, Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Женевській конвенції про захист цивільного населення під час війни, відповідно до статей 1, 2, 17, 19, 132, 133 Конституції України, керуючись статтями 1, 2, 11 – 13, 16, 17 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **п о с т а н о в л я є:**

1. Засудити протиправні рішення та дії органів влади російської федерації та її окупаційних адміністрацій щодо організації підготовки і проведення 15 – 17 березня 2024 року на тимчасово окупованих територіях України – в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях, так званих виборів президента російської федерації.

2. Наголосити, що будь-які спроби щодо організації підготовки та проведення на території суверенної незалежної України органами влади російської федерації та їх посадовими особами псевдовиборів є нелегітимними, а їх результати у разі врахування голосів "виборців" на тимчасово окупованих територіях України будуть нікчемними й дадуть підстави для невизнання обраного в такий спосіб президента, у тому числі його правосуб'єктності в міжнародних зносинах.

3. Схвалити Заяву Центральної виборчої комісії щодо нелегітимності організації підготовки та проведення "виборів" президента російської федерації 2024 року на тимчасово окупованих територіях України (додається).

4. Звернутись до Міністерства закордонних справ України з проханням довести текст Заяви, схваленої пунктом 3 цієї постанови, до відома іноземних держав та відповідних міжнародних організацій.

5. Звернути увагу державних органів та органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, суб'єктів у сфері медіа, політичних партій і громадських об'єднань, підприємств, установ і організацій усіх форм власності, громадян України на кримінальну відповідальність за участь в організації та проведенні незаконних виборів на тимчасово окупованих територіях України або за публічні заклики до їх проведення та за пособництво державі-агресору.

6. Закликати громадян України – виборців, які проживають на тимчасово окупованих територіях України – в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях, утриматись від участі в будь-яких заходах, спрямованих на організацію підготовки та проведення нелегітимних "виборів" президента рф, зокрема, формуванні так званих виборчих органів, поширенні інформації чи агітації, спостереженні за псевдовиборами та інших.

7. Звернутись до Кабінету Міністрів України із пропозицією розглянути можливість організації заходів щодо поширення матеріалів (повідомлень) про незаконність проведення на тимчасово окупованих територіях України органами влади російської федерації та їх посадовими особами чи за їх сприяння будь-яких псевдовиборів та псевдореферендумів, участі у підготовці таких заходів та голосуваннях, а також про невизнання їх результатів.

8. Звернутись до Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань щодо внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення відповідно до підслідності та оперативного розслідування фактів здійснення заходів, спрямованих на організацію підготовки та проведення на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей нелегітимних виборів президента держави-агресора, встановлення причетних осіб та забезпечення притягнення їх до кримінальної відповідальності згідно з Кримінальним кодексом України.

9. Копію цієї постанови надіслати Раді національної безпеки і оборони України, Кабінету Міністрів України, Міністерству закордонних справ України, Службі безпеки України, Державному бюро розслідувань, а також обласним, Київській міській військовим адміністраціям для використання в роботі та доведення до відома відповідних районних військових адміністрацій, військових адміністрацій населених пунктів (у разі їх утворення), органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, громадян України.

10. Цю постанову оприлюднити на офіційному вебсайті Центральної виборчої комісії.

Голова
Центральної виборчої комісії

О. ДІДЕНКО

СХВАЛЕНО
постановою Центральної виборчої комісії
від 23 лютого 2024 року № 10

ЗАЯВА
Центральної виборчої комісії
щодо нелегітимності організації підготовки та проведення
"виборів" президента російської федерації 2024 року
на тимчасово окупованих територіях України

Генеральна Асамблея ООН на одинадцятій надзвичайній спеціальній сесії 12 жовтня 2022 року ухвалила резолюцію ES-11/4, якою:

засудила організацію росією так званих референдумів у регіонах, що розташовані у межах міжнародно визнаних кордонів України;

заявила про юридичну нікчемність згідно з міжнародним правом спроб рф анексувати чотири області України;

закликала держави, міжнародні організації та спецустанови ООН не визнавати жодних змін статусу областей України, утримуватися від будь-яких дій чи кроків, спрямованих на визнання таких змін;

вимагала від рф негайного та безумовного скасування своїх рішень щодо статусу областей України і виведення всіх своїх військ із території України в межах її міжнародно визнаних кордонів.

Однак російська федерація не зважає на засудження міжнародним співтовариством її дій та рішень. Держава-агресор призначила на 15 – 17 березня 2024 року "вибори" президента рф на окремих частинах тимчасово окупованих територій Запорізької, Херсонської, Донецької та Луганської областей, а також в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі.

Таким чином, рф продовжує незаконні спроби легітимізувати свою окупацію та інтегрувати мешканців тимчасово захоплених українських територій в політичну сферу життя росії.

Рішення та дії органів влади рф, а також її окупаційних адміністрацій щодо організації підготовки і проведення на тимчасово окупованих територіях України так званих виборів є зазіханням на суверенітет та територіальну цілісність України. Вони свідчать про нехтування рф нормами міжнародного права, загально визнаними демократичними принципами та стандартами, основоположними правами людини. Усі заходи з організації "народного волевиявлення", що здійснюються країною-агресором на незаконно анексованих територіях України, порушують Конституцію та закони України, міжнародні акти, зокрема Статут ООН.

Тому Центральна виборча комісія як єдиний державний орган, уповноважений забезпечувати на всій території України організацію підготовки та проведення виборів і референдумів, реалізацію та захист суверенного права Українського народу на виявлення своєї волі, рішуче засуджує відповідні рішення та дії російської федерації.

Україна, більшість іноземних держав та міжнародні організації не визнають ані тимчасово окуповані території України територіями держави-агресора, ані юрисдикцію держави-агресора на цих територіях. Тож очевидно, що підготовка та проведення на території суверенної незалежної України державою-агресором або її окупаційними адміністраціями будь-яких "виборів", зокрема президентських, є нелегітимними діями, результати таких "виборів" не матимуть жодних юридичних наслідків, а повноваження обраного в незаконний спосіб президента не можуть бути визнані міжнародною спільнотою.

Згідно з пунктом 11 Декларації принципів міжнародного спостереження за виборами (Організація Об'єднаних Націй, Нью-Йорк, 27 жовтня 2005 року) жодна з організацій не повинна відряджати міжнародну місію зі спостереження за виборами до країни за умов, коли існує ймовірність того, що її присутність розглядатиметься як легітимізація явно недемократичного процесу виборів.

У зв'язку з цим Комісія зауважує, що участь у спостереженні за організованими на тимчасово окупованих територіях України "виборами президента російської федерації" є співучастю у злочинних діях держави-агресора. Такі дії мають ознаки кримінальних правопорушень, зокрема проти основ національної безпеки України та щодо незаконного перетину кордону України з метою пособництва державі-агресору в посяганні на суверенітет та територіальну цілісність України. Наслідком їх вчинення є притягнення до передбаченої Кримінальним кодексом України відповідальності.

З огляду на вказане, підтверджуючи вірність цінностям та принципам демократії, верховенства права та прав людини, ґрунтуючись на положеннях Конституції України, яка визначає Україну суверенною і незалежною державою, а її територію – цілісною і недоторканою в межах існуючого кордону, зважаючи на принципи і норми міжнародного права, закріплені, зокрема, у Статуті Організації Об'єднаних Націй, Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські і політичні права, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Женевській конвенції про захист цивільного населення під час війни, Комісія вважає своїм обов'язком закликати іноземні держави та їх органи адміністрування виборів, міжнародні організації, міжнародні місії зі спостереження за виборами:

1) засудити рішення та дії органів влади російської федерації та її окупаційних адміністрацій щодо організації підготовки і проведення 15 – 17 березня 2024 року на тимчасово окупованих територіях України – в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській областях, так званих виборів президента російської федерації;

2) не брати участі в спостереженні за процесом указаних та будь-яких інших псевдоволевиавлень, організовуваних окупаційною владою російської федерації на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей;

3) не визнавати повноважень обраного в нелегітимний спосіб президента російської федерації, у тому числі його правосуб'єктності в міжнародних зносинах,

у разі проведення виборів за межами юрисдикції росії, а саме: на тимчасово окупованих територіях України;

4) припинити будь-яку співпрацю з державою-агресором та її органами, виключити російську федерацію з усіх міжнародних організацій як таку, що зруйнувала міжнародний мир, безпеку і справедливість, вчиняє злочин агресії, воєнні злочини, злочини проти людяності та геноцид в Україні;

5) сприяти якнайшвидшому припиненню росією окупації українських територій, застосуванню та/або посиленню персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) стосовно посадових осіб і громадян російської федерації, причетних до організації на тимчасово окупованих територіях України підготовки та проведення псевдовиборів.